

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 33288
Nom: Filosofia i ciència contemporània
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1004 - Grau Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació		Primer quadrimestre
1004 - Grau Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	3	Primer quadrimestre
1012 - Grau en Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	3	Primer quadrimestre
1012 - Grau en Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1004 - Grau Filosofia	Filosofía y ciencia contemporánea	OPTATIVA
1004 - Grau Filosofia	Filosofía y ciencia contemporánea	OPTATIVA
1012 - Grau en Filosofia	Filosofia i ciència contemporània	OPTATIVA
1012 - Grau en Filosofia	Filosofia i ciència contemporània	OPTATIVA

COORDINACIÓ

IRANZO GARCIA VALERIANO

RESUM

La ciència contemporània suscita problemes filosòfics de primera magnitud. L'assignatura pretén donar una visió introductòria de les qüestions filosòfiques més discutides en dos camps de la ciència ben distints, un pertanyent a les ciències naturals, i un altre a la ciència aplicada.

El primer problema és el desafiament que la física actual planteja al determinisme, ja que aposta per una indeterminació radical, de caire ontològic, segons la interpretació més estesa de la mecànica quàntica.

En segon lloc es reflexionarà sobre la medicina, un saber que podria considerar-se tecnològic d'una rellevància especial actualment. En la medicina s'entrecreuen interessos teòrics, però també pràctics. Aquesta disciplina està inevitablement lligada a la presa de decisions relacionada amb polítiques

sanitàries públiques, com hem tingut ocasió de comprovar en aquesta època de pandèmia. L'assignatura pretén abordar la discussió filosòfica sobre les nocions de salut i malaltia, la controvèrsia actual sobre les jerarquies evidencials usades per a decidir qüestions com l'autorització de medicaments, o el rol dels models predictius en la pandèmia COVID-19.

>

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No hi ha cap condició prèvia.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

-

Adquirir habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un grau d'autonomia creixent.

Apreciar l'autonomia i la independència de judici.

Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.

Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.

Conèixer les idees i els arguments dels principals filòsofs i pensadors, extrets dels seus textos, així com la investigació de les seues diverses tradicions i escoles, identificant-hi els possibles biaixos androcèntrics.

Estimar positivament el pensament original i creatiu.

Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.

Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.

Manejar amb soltesa i eficàcia les diverses fonts d'informació: bibliogràfiques, electròniques i altres.

Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.

Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.

Relacionar problemes, idees, escoles i tradicions.

Saber aplicar els coneixements adquirits per aclarir o resoldre determinats problemes aliens al propi àmbit de coneixement.

Saber treballar en equip evitant la discriminació per raons de gènere.

Ser capaç d'aprenentatge autònom.

Ser capaç d'innovació i creativitat.

Ser capaç d'obtenir informació a partir de diferents fonts primàries i secundàries.

Ser capaç d'organitzar i planificar els temps de treball.

Ser respectuós amb la diferència i la pluralitat evitant la discriminació per raons de gènere.

Tenir capacitat d'aplicar els coneixements en la pràctica.

Tenir capacitat de crítica i autocrítica.

Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.

Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.

Treballar amb un grau creixent d'automotivació i autoexigència.

Utilitzar i analitzar amb rigor terminologia filosòfica especialitzada.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Determinisme i indeterminisme en la física contemporània

El comportament de la matèria a escales molt reduïdes és sorprenent en relació amb el que ens trobem en la vida quotidiana. Un dels aspectes més cridaners és la impossibilitat de determinar amb precisió magnituds com la posició i la velocitat (principi d'incertesa de Heisenberg). La reacció enfront de la mecànica quàntica des de posicions deterministes (Einstein - l'experiment mental EPR, les teories de les «variables ocultes») semblen descartades definitivament gràcies a proves empíriques (els experiments d'Alain Aspect per a contrastar la desigualtat de Bell), que han obert el pas a un fenomen tan desafiador per

al sentit comú com la no-localitat. Resulta intel·ligible una imatge del món radicalment indeterminista? Quina és la posició que cal concedir a la física, enfront d'altres discursos com la filosofia, a l'hora de concretar els trets ontològics fonamentals del món?

2. Salut i malaltia

La medicina és un camp especialment ric per al debat filosòfic, atès que s'hi entrecreuen interessos teòrics i interessos pràctics lligats a les decisions tant de professionals de la medicina com dels gestors públics encarregats de les polítiques sanitàries. Per començar, no disposem d'una definició consensuada del que és la salut, ni tampoc del seu correlat, la malaltia, per això la polèmica, venerable però sense resoldre hui, entre orientacions biològiques i perspectives socials o holístiques sobre la malaltia. Passant al terreny metodològic, no sembla que hi haja dubtes quant al fet que la medicina està interessada a conèixer les causes de la malaltia, i intervenir-hi, si és possible (pensem en la relació entre el tabac i el càncer de pulmó, per posar un exemple ben conegut). El que es discuteix, però, és quin és el tipus d'evidència requerit per a descobrir aquests vincles causals: evidència estadística, evidència sobre mecanismes? Un últim aspecte controvertit, i en el focus d'atenció en el recent període de pandèmia COVID-19, és el rol de la simulació mitjançant models per a predir el curs de la malaltia i per a valorar possibles mesures socials (ús de màscares, restriccions de mobilitat a la ciutadania, tancament d'escoles). Fins ara s'han emprat models de diversos tipus (models data-driven, models compartimentals, models basats en l'agent), però estan per determinar les seues respectives fortaleeses i febleses en relació a objectius com la predicció, l'explicació o la comprensió.

NOTA SOBRE ELS CONTINGUTS

En principi, el període lectiu de distribuirà per igual entre les dos unitats temàtiques. No obstant això, aquesta distribució, així com l'ordre en el qual s'exposen les unitats, podran ser alterats pel professor en funció dels interessos i suggeriments dels alumnes.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	5,00
Teoria	30,00
Seminari	15,00
Total hores	50,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	15,00
Estudi i treball autònom	65,00

Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	25,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	105,00

METODOLOGIA DOCENT

A les classes teòriques s'expliquen els conceptes i les posicions filosòfiques principals sobre cadascun dels temes a tractar. El professor pot indicar les lectures complementàries que estime pertinents per a facilitar la comprensió. Si el professor ho estima convenient, i depenent del nombre dels i de les estudiants matriculats, es pot optar perquè els i les estudiants exposen a classe les seues reflexions, en format de memòria ordenada, sobre les qüestions exposades pel professor en classes anteriors.

En les classes pràctiques es pretén discutir i aplicar les nocions exposades en les classes teòriques mitjançant textos d'autors i/o d'episodis concrets de la pràctica científica. els i les estudiants poden organitzar també exposicions orals sobre lectures convingudes.

AVALUACIÓ

La qualificació de l'assignatura s'estableix de la manera següent:

- Prova final escrita sobre el temari discutit en les classes teòriques: 70% de la nota total. Pot constar de respostes llargues, de respostes curtes o d'una combinació d'aquests dos tipus.
- Comentaris de text (individuals o en grup), participació activa en els grups de discussió de les classes pràctiques, etc.: 30% de la nota total.

La realització fraudulenta de proves d'avaluació i el plagi en treballs d'avaluació seran considerats conforme al Reglament d'avaluació i qualificació de la UV (ACGUV 108/2017) i al Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes (ACGUV 123/2020).

L'ús de tecnologies (inclosa IA), que no siga prèvia i expressament autoritzat pel professorat, per a confeccionar materials d'avaluació, permetrà que aquests no siguen considerats com d'autoria pròpia i seran tractats segons la reglamentació vigent i el Codi de Convivència i Bones Pràctiques de la UV (ACGUV 300/2023, DOGV, núm. 9747/18.12.2023).

BIBLIOGRAFIA

BÀSICA

- Heisenberg, W. (1976) La imagen de la naturaleza en la física actual. Barcelona, Ariel, 1976.
- Saborido, C. (2020) Filosofía de la medicina. Madrid, Tecnos.
- Sklar, L. (1994) Filosofía de la Física. Madrid, Alianza.

COMPLEMENTÀRIA

- Becker, A. (2018) What's Real: The Unfinished Quest for the Meaning of Quantum Physics. New York, Basic Books.
- Fine, A. (1986) The Shaky game: Einstein, Realism and the Quantum Theory. Chicago, Chicago University Press.
- Gillies, D. (2018) Causality, Probability, and Medicine. London, Routledge.
- Maudlin, T. (2019) Philosophy of Physics - Quantum theory. Princeton, Princeton University Press.
- Smolin, L. (2020) La revolución incabada de Einstein. Más allá de la física cuántica. Barcelona, Ediciones de Pasado y Presente.
- Solomon, M., Simon, J. y Kincaid, H., eds. (2017) The Routledge Companion to Philosophy of Medicine. Londres, Routledge.